

TURSKILTprosjektet

DET SKAL MERKES I HELE LANDET

= SAMARBEID

- Økonomisk samarbeid mellom fylkeskommunene og Gjensidigestiftelsen
- Gjensidigestiftelsen bidrar med inntil 50%
- Fylkeskommunene bidrar med 50% (minimum)
- Enkelte kommuner bidrar med midler i den fylkeskommunale potten

Faglig bidragsytere:

- Friluftsrådernes Landsforbund
- Den Norske Turistforening
- Norges Padleforbund
- Forbundet Kysten
- Statsskog
- Kartverket
- Miljødirektoratet
- Norsk Friluftsliv

Mål: Turskiltprosjektet skal gjennom informasjon, skilting og merking, bidra til økt og trygg friluftsferdsl der folk bor og oppholder seg.

Synlige turruter –
der folk bor og oppholder seg...

TURSKILTprosjektet

Dette innebærer:

- Fysisk og digital synliggjøring av turruter - stedsbasert
- Tett samarbeid med kommune, veivesen, interkommunale friluftsråd – eiere av ”det offentlige rom” ; - veier, fortau, turveier, parker, friområder, bryggeanlegg, byskoger....
- Merking og skilting til/fra sentrale steder. Dette gir sammenhengende ”korridorer” til kulturlandskap, til byskogen, byfjellet, kysten, fjorden...
- Turruter fra områder der befolkningen bor

VEIVISER

Veiviser er et stående, 2-sidig retningsskilt

Kan festes på stolper i byer, tettsteder osv

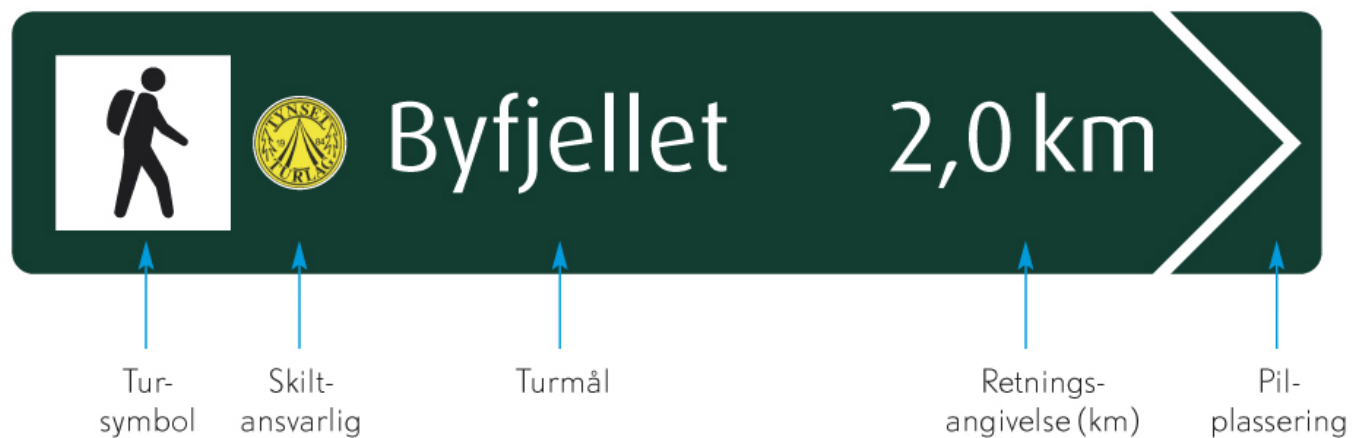
Spesielt anbefalt i offentlig miljø:

- langs fortau og sykkel / gangvei
- Gatekryss
- Holdeplasser, knutepunkt, stasjoner

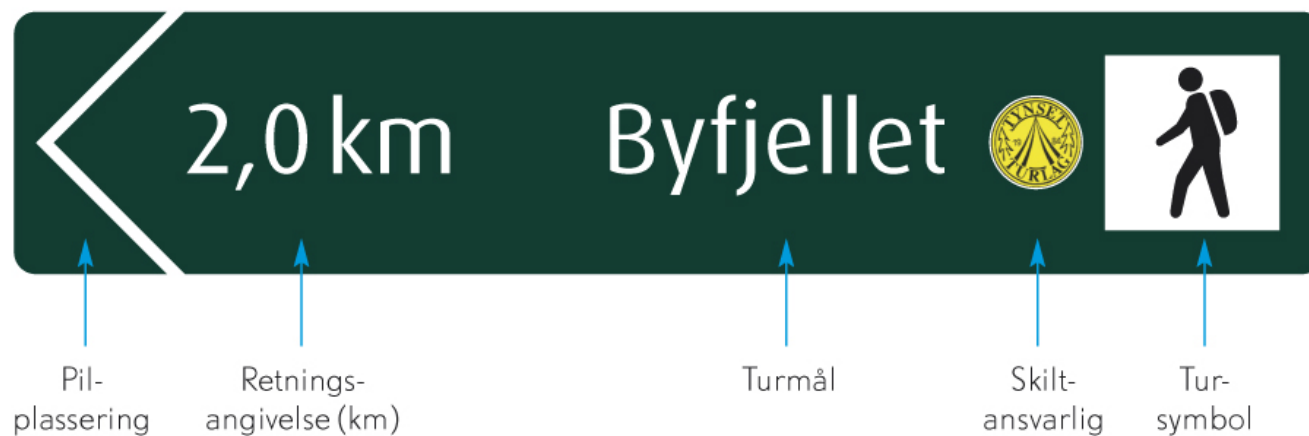
Alle tiltak langs offentlig vei osv., må utføres henhold til den aktuelle skiltmyndighet og grunneier

Høyreskilt

Venstreskilt

TURINFORMASJONSTAVLER

Side 31 i manualen

Består av:

- 1 Nærturkart
- 2 Tegnforklaring
- 3 Kommunevåpen
- 4 Aktuelle aktivitetssymbol
- 5 Optisk lesbar kode
- 6 Tittel
- 7 Innhold
- 8 Sikkerhets-info
- 9 Gradering
- 10 Ansvarlig
- 11 Logoer
- 12 Bilder
- 13 Ruteforslag i kartet
- 14 Ruteforslag i området
- 15 Merking og skilting
- 16 Allemannsretten
- 17 Logo Turskiltprosjektet

Se også:

- Dette skal være med (s 40-41 i Manualen)
- Dette kan være med (s 42 i Manualen)

SYNLIGE TURRUTER

MANUAL FOR

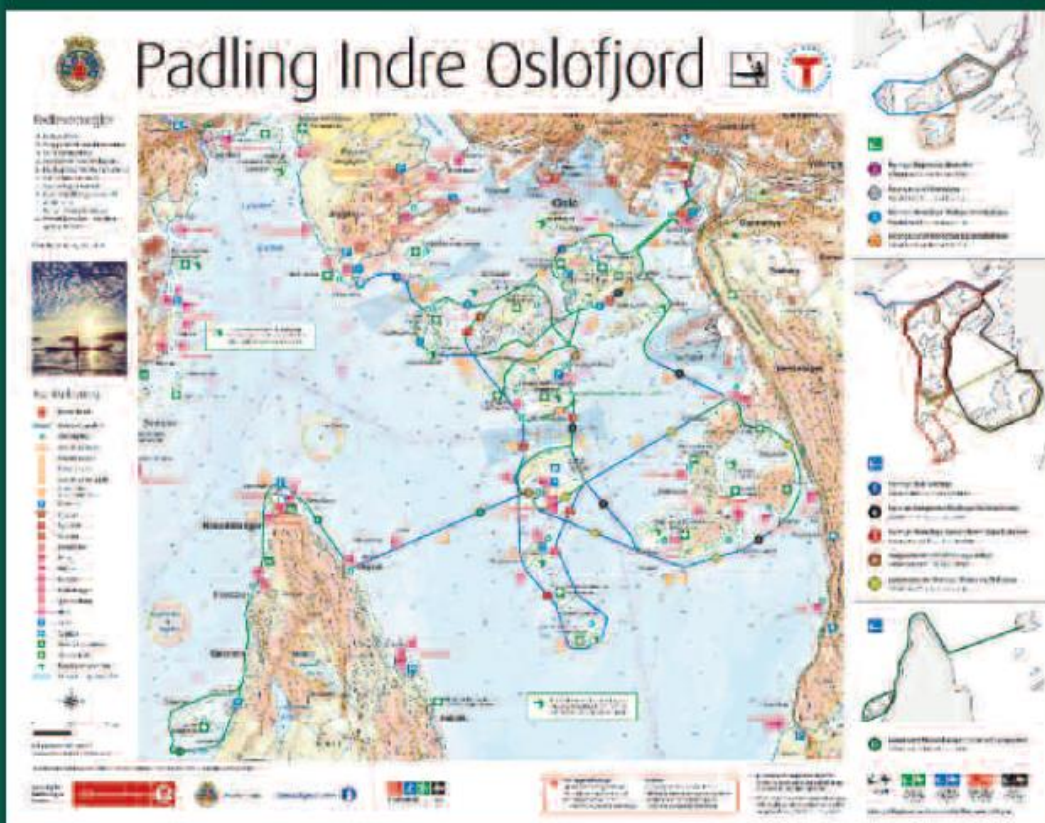
SKILTING · MERKING INFORMASJON

2018

TIL
MERKEHÅNDBOKA
2018/2019

Sørenga

Mot landsiden (forside)

Sørenga

Velkommen

Mot sjøsiden (bakside)

GRADERING KAJAKKPADLING

Fargekode ¹ Int. stjerne- system ²	Anbefalt ferdighetsnivå Passer for padlere med kompetanse som tilsvarer gjennomført kurs ³	Farvann – beskrivelse	Startpunkt	Navigering	Dagsetappe – lengde	Avstand til nærmeste landing	Kryssing av åpent farvann – avstand	Strøm	Vind og bølgehøyde
	Grunnkurs hav Grunnleggende krav til å kunne tolke vær, vind, strøm og annen båttrafikk	Indre skjærgård. Ingen åpne, eksponerte strekninger. Eks.: Maks 3 km åpent vann i en retning og kun små, ubetydelige åpninger ut mot åpent hav. Liten trafikk	Enkelt, naturlig eller tilrettelagt, skjermet	Enkel	Maks 10 km – 6 nm ⁴	Maks 0,5 km	Ingen kryssing av åpent farvann	Ryddige strømforhold. Normalt ikke over 3 knop	Flau til svak vind 0,3–3,3 m/s, sterkere vind i perioder 0,1–0,5 m
	Teknikkurs og aktivitetslederkurs Behersker elementær tolking av vær og vind, strømforhold og annen båttrafikk	Farvann nært land med små øyer og skjær utenfor, indre fjordområder. Opptil 10 km åpent vann og eksponering mot storhavet på korte strek, inntil 0,5 km. Annen trafikk må påregnes.	Naturlig eller tilrettelagt	Oversiktlig, enkelte krevende partier	Maks 20 km – 12 nm	Maks 1,0 km	Maks 1,5 km	Ryddige strømforhold. Normalt ikke over 5 knop	Lett til laber bris 3,4–7,9 m/s, sterkere vind i perioder 0,5–1,25 m
	Videregående kurs og veilederkurs Behersker gode ferdigheter i tolking av vær, vind, strøm- forhold og annen båttrafikk	Farvann nær land uten øyer og skjær utenfor, fjordmunninger og åpne fjordstrek. Det forekommer åpent farvann over 15 km i en eller flere retninger. Eksponering fra storhavet underveis. Annen trafikk må påregnes.	Ingen spesielle krav	Navigering kan være krevende	Ingen maks lengde	Maks 5 km	Maks 5 km	Uryddige strømforhold. Kortere parti kan ha strøm over 5 knop	Frisk bris 8,9–10,7 m/s, sterkere vind i perioder 1,25–2,5 m
	Veilederkurs Svært rutinert Behersker meget gode ferdigheter i tolking av vær, vind, strømforhold og annen båttrafikk	Storhavet. Rom sjø eller utsatte farvann langs land. Muligheter til landing svært begrenset. Annen trafikk må påregnes.	Ingen spesielle krav	Navigering kan være svært krevende	Ingen maks lengde	Mulighet til landing svært begrenset	Lange kryssinger i rom sjø eller i utsatt farvann langs land	Partier med med sterk og uryddig strøm	Liten kuling 10,8–13,8 m/s, sterkere vind i perioder 2,5–4,0 m

¹ Merkehåndboka

² Internasjonalt stjernesystem HMS, Teknisk Komité Hav Side 16, <https://knowitsorblob.com/windows.net/paddeforbundet/1001/2011-04-05-kurshefte-risiko-hav.pdf>

* Svært skjermet farvann

** Skjermet farvann

*** Noe eksponert farvann

**** Eksponert farvann

***** Svært eksponert farvann

³ Paddeforbundets kursstige, <http://www.paddling.no/kurs-og-utdanning/>

⁴ Nautiske mil

8. MERKING AV TURRUTER

Merking av en turrute viser vei mellom stedene der turruta er skiltet. Permanent merking av en turrute skjer ved å male, varde, sette opp stolper, montere metallmerker, treklosser eller foliemerker med lim (på metallstolper).

Ulike områder i landet har forskjellige «merke-tradisjoner». Derfor er det vesentlig at en tar hensyn til dette og tilpasser merkingen til den eksisterende i et område og samtidig er påpasselig og informerer dersom måten å merke på endrer seg underveis på en turrute..

Informert kort om merkingen på turinformasjonstavlen! Her gis en beskrivelse av hvordan turruta er merket mellom skiltene; med maling, tape, metallmerker, treklosser – og i hvilken karakter; blå, rød, gul, logomerker o.a.

Merk hverken for mye eller for lite! Beskaffenheten til turruta, i hvilken grad er den «ledende», samt det øvrige nettverket av andre turruter og tetthet av kryssende turruter, er avgjørende i så måte.

Foliemerke med lim, 80 x 80 mm i tre varianter; høyre, rett fram, venstre. Egner seg for underlag av metall o.l.

1.9 Vegvesenets strategi for gåing, sykling og kollektiv trafikk

I nasjonal transportplan 2018–2029 er det regjeringens mål at veksten i persontransport i byene skal tas med økt kollektiv trafikk, sykkel og gange. Som et ledd i arbeidet med å nå vedtatte mål har vegdirektoratet utarbeidet egne strategier for gåing og sykkel. Visjonene som er nedfelt her ligger tett opp til «grønn struktur»-arbeidet som kommuner, friluftsråd, DNT og mange andre arbeider med å fremme.

Vegvesenet erkjenner selv at de i egenskap av å være en stor aktør innen planlegging og etablering av infrastruktur er med på å legge premisser for samfunnsutviklingen.

Stikkord: Slik blir det å leve i Norge framover

Det store bildet

- Globalisering
- Befolkning
 - Flere mennesker, endret demografi, flere eldre og mest vekst i byene
- Økonomisk vekst
- Miljø- og klimautfordring
- Universell utforming

Statens vegvesen

Fra innledning ved vegdirektør
Terje Moe Gustavsen,
Bykonferansen i Stavanger 2017.

Bilen tar for mye plass!

25 biler	25 gående og syklende	1 buss
		

Statens vegvesen

Bykonferansen i Stavanger 2014

1.7 Vegvesenets bruk av symboler på skilt – veivisning til tuområder, friluftaktiviteter og severdigheter

Fra offentlig vei viser symbolene til tuområder, badeplasser, fiskeplasser med mer. Symbolene med vandrer og skiløper viser trafikanter til startsteder for turruter, både barmark- og vinterruter.

Tekst nedenfor er hentet fra Merkehåndboka 2013, side 89 og 90:

Skilting og merking langs eller fra offentlig vei, krever alltid tillatelse fra offentlige veimyndigheter. Det er kommunene som godkjenner og vedtar skilting og merking for kommunale veier, mens regionskontorene til Statens vegvesen gir tillatelse til oppsetting ved riks- og fylkesveier. Det anbefales å ta kontakt med veimyndighetene tidlig i planprosessen.

Skilting på offentlig vei – vegvesenets skiltstandard

Vegvesenets skilt for *skiløype* og *tursti* anvendes fra hovedvei for å vise til utgangspunkt for turruter på snø- og turruter på barmark. Vegvesenet dekker kostnader ved skilt på riks- og fylkesveier for ikke-kommersielle tilbud (men kan kreve egenandel for skilting til kommersielle virksomheter). Følgende krav bør diskuteres med lokale/regionale vegmyndigheter og være på plass før prosjekter settes i gang:

1. Turutgangspunktet må ha gode parkeringsforhold med utkjørselstillatelse fra veimyndigheten. Størrelsen på parkeringsplassen må tilpasses behovet. Er dette startpunkt for skiløyper, må det være gjort avtale om brøyting vinterstid.

Statens vegvesen

**Norwegian Public Roads
Administration**

- Vegregion Midt har vært foregangsfylke – best practice:

Volum og omfang

NINA 2017 - foreløpig:

Turskiltmidler – synliggjøring av 40.000 km:

Turskilt – 64.000

Informasjonstavler - 7.400

Turkort

--

10.500 grunneieravtaler

96.000 dugnadstimer

Volum og omfang

Totalt lokale 1090 prosjekter har mottatt støtte i 2014-2017

Tilsagn – totalt:

NOK 91 mill

NOK 110 mill

Volum og omfang

Utbredelse:

362 (84,6%) kommuner har hatt tiltak innenfor egne grenser

Volum og omfang

Prosentvis av kommunene i fylket involvert i Turskiltprosjektet:

90-100%: Oslo/Akershus, Buskerud, Vestfold, Hedmark, Telemark, Troms

80-89%: Oppland, Agder, Rogaland, Sogn og Fjordane, Møre og
Romsdal, Trøndelag

70-79%: Hordaland

60-69%: Østfold, Nordland, Finnmark

Kvalitetssikring?

MANUAL TURSKILTPROSJEKTET 2015

- Bygger på anbefalingene og prinsipper i Merkehåndboka
- Manualen viser hva som kan støttes
- Fremmer en nasjonal og enhetlig mal

En guide i arbeidet med

- **TURSKILT** – utforming, produksjon og oppsetting
- **TURINFORMASJONSTAVLER** – utforming, produksjon og oppsetting
- **TURKORT** – grafisk design, innhold og størrelse
- **DIGITAL INFO KNYTTET TIL TURRUTER** – design og plattformer
- **MERKING AV TURRUTER**
- **BESTILLING AV MATERIELL OG TJENESTER**
- **KURS & KOMPETANSE**

PENSUM I TURSKILTkurset:

- Merkehåndboka
- Manual for Turskiltprosjektet
- Retningslinjer for bruk og rapportering av midler

Turskiltkurs 2014

Skiltenes plassering: 59grader 0,29 minutter nord, 6grader 26,53 minutter øst. Skiltene står mot 136 grader sørøst.

1: Avanti, Lerk, ubehandlet	14: Fluor-Lux
2: Avanti, Furu, Innsatt med klipper	15: Arkeoplan
3: Avanti, furu, grønnmalt	16: Arkeoplan
4: Avanti, Eik, ubehandlet	17: Arkeoplan , m/steinsprutfolie
5: Avanti, Furu innsatt med rå linolje	18: Arkeoplan , m/matt laminat
6: Avanti, impregnert terrassebord	19: Arkeoplan , uten laminat
7: Avanti, impregnert kledningsbord	20: GV Reklame
8: Asker Produkter, grønnmalt, m/piktogram	21: Grafika , m/refleks
9: Asker Produkter, grønnmalt, m/piktogram	22: Grafika , uten refleks
10: Asker Produkter, grønnmalt, m/piktogram	23: Bodø industrier
11: Asker Produkter, ubehandlet, m/piktogram	24: Fiellform Geilo
12: Arkeoplan , ubehandlet, m/piktogram	25: Skigard og Treskilt
13: Profftre , Accoya , ubehandlet	

Skilt 1-16 er montert 20.12.13
Skilt 17-25 er montert 12.05.15

TURSKILTprosjektet

TURSKILTprosjektet
DET SKAL MERKES I HELE LANDET

Hjem Tillskuddsordninger Turskiltkurs Manual for turskiltprosjektet Merkehåndboka Gjennomgående turruter Turskilt
Turinformasjonstavler og turkort Samarbeidsparter – Prosjekteiere Fagbibliotek Forskning Prosjektadmin Kontakt

Sertifisering

Trinn 1 av 4

25%

Invitasjon til leverandører

Til leverandører av materiell som synliggjør turruter: Skilt, merking, turinformasjonstavler og turkort

Godkjenning av leverandører

Offentlige midler til skilting, merking og informasjon knyttet til turruter vil framover skje i regi av eller med støtte fra instanser som Kulturdepartementet, Næringsdepartementet, Miljødirektoratet, fylkeskommunene, kommunene, Statskog og andre offentlige virksomheter. Erfaringsmessig vil dette være midler knyttet til regional- og næringsutvikling, folkehelse og midler knyttet til tilrettelegging for idretts- og friluftsliv. Stortingsmeldingen om friluftsliv samt utviklingen de siste årene tilsier et økende behov for tilrettelegging av nærfriluftsliv og for tiltak innen det naturbaserte reiselivet som er i sterk vekst.

Offentlige aktører forholder seg ofte til Merkehåndbokas retningslinjer for tildeling av midler til friluftsliv og turruter. I nyrevidert utgave av Merkehåndboka (2019) vil Manual for Turskiltprosjektet være en del av denne.

Turskiltprosjektets oversikt over anbefalte leverandører av materiell for å synliggjøre turruter – gjennom skilting, merking og informasjon – vil bli overlevert Merkehåndboka innen 1.1. 2019. Turskiltprosjektets intensjon er å overlevere en robust anbefalingsordning til Merkehåndboka før årsskiftet 2018/19.

Turskiltprosjektet inviterer derfor våren/sommeren 2018 «anbefalte leverandører» som pr i dag er oppført på hjemmesiden www.turskiltprosjektet.no til å bli resertifisert som "anbefalt leverandør" (trinn 1). Høsten 2018 inviteres eventuelt nye leverandører (trinn 2).

Noris er Indre Fosen kommunes egen vekstbedrift

VISJON & VERDIER

VISJON

Noris viser vei
...veien til
egen utvikling
å kjenne egne grenser
kompetanseøkning

VERDIER

Arbeidsglede
Respekt for hverandre
Kundefokus

Noris AS skal gjennom meningsfylt arbeid, kompetanseøkning og kvalifisert veiledning bidra til å se ressurser hos mennesket, og legge til rette for at disse utvikles. Gjennom produksjon av varer og tjenester til private og offentlige kunder skal vi bli anerkjent for vår samhandling mellom arbeidsmarkedsbedrifter og det

FORRETNINGSIDÉ

Aktiver Windows

Gå til Innstillinger for å aktivere Windows.

[Ansatte/Kontakt](#)[Produkter/referanser](#)[Om oss](#)[GV Lysskilt](#)

TURSKILT

odusent av Turskilt og Tur-informasjonstavler i

som er en forutsetning for å støtte av

sjektet vedrørende krav og spesifikasjoner

or leverandører / produsenter

iriluftsråd og andre foretak) med sikte på å levere

tavler i henhold til retningslinjene for

e om midler for turstier.

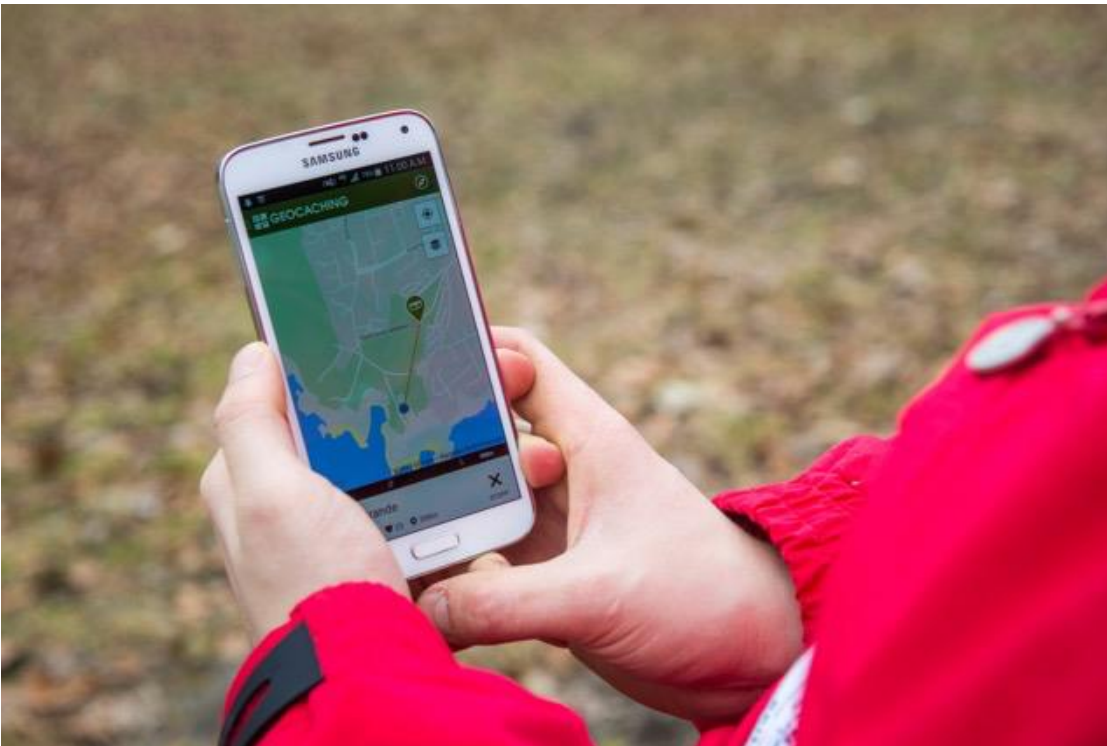

REGISTRERING PÅ NETT

Side 48 i manualen

Alle turruter (både eksisterende og nye) som omfattes av tiltak i regi av Turskiltprosjektet – skilting, merking, info-tavler, turkort osv. – skal:

- Meldes inn til en nasjonal turportal
- Registreres på www.rettikartet.no
- Bruk GPS – de fleste kontaktene i fylkeskommunene har en (Garmin) til utlån

- *Virker prosjektet?*

Ja:

<https://www.turskiltprosjektet.no/wp-content/uploads/2018/05/NINA-Effekter-av-%C3%A5-skilte-og-merke-en-eksisterende-turrute.pdf>

- Videreføring?

- Merkehåndboka 2019
- Turskiltkurs 2018 for *anbefalte leverandører*
- Veileder for turruteplaner
- Veileder for naturvennlig tilrettelegging
- Veileder for spillemidler til turruter
- Kartverket – rettikartet.no
- STIkonferansen i Bergen